

**Міністерство освіти і науки України
Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»**

Університет Бат Спа (Велика Британія)
Великопольська академія соціально-економічних наук (Польща)
Краківський університет імені Анджея Фрича Моджевського (Польща)
Європейський інститут подальшої освіти (Словаччина)
Університет імені Яноша Кодолані (Угорщина)
Університет економіки в Бидгощі (Польща)
Університет імені Адама Міцкевича (Польща)
Полонійна академія в Ченстохові (Польща)
Університет Томаса Бата (Чехія)

**МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ В ОСВІТІ ТА НАУЦІ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

*Збірник тез наукових доповідей учасників
Міжнародної науково-практичної конференції
до 100-річчя від дня народження
академіка Степана ДЕМ'ЯНЧУКА*

Частина II

**13 листопада 2025 р.
м. Рівне, Україна**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
(Протокол № 3 від 30 жовтня 2025 року)*

Організаційний комітет конференції

Голова організаційного комітету:

Дем'янчук Віталій – ректор Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін, академік ААПН (Україна).

Заступник голови організаційного комітету:

Мединська Наталія – проректор з наукової роботи Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», доктор філологічних наук, професор (Україна).

Співголови оргкомітету:

Ян Гадд – професор англійської літератури, керівник відділу розвитку європейських проєктів Університету Бат Спа (Велика Британія); **Іренеуш Кубячик** – доктор наук, професор. Ректор Великопольської вищої соціально-економічної Академії в Сьроді Великопольській – Академії Прикладних Наук (Польща); **Йозеф Затько** – Dr.h.c. mult. Bc. JUDr. PhD, MBA, LL.M., Honor. Prof. Президент Європейського інституту подальшої освіти (Словаччина); **Бартош Гордецький** – заступник декана політичних наук і журналістики Університету ім. Адама Міцкевича (Польща).

Члени організаційного комітету:

Гончаров Юрій – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, завідувач кафедри менеджменту; **Груба Таміла** – доктор педагогічних наук, професор, декан історико-філологічного факультету; **Джунь Йосип** – доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри математичного моделювання; **Красовська Ольга** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти; **Артюшок Вікторія** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, проректор з навчально-методичної роботи та якості освіти; **Терновик Наталія** – кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри психології, проректор з організаційно-виховної роботи, соціальних питань й розвитку; **Яроменко Оксана** – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії і туризму, начальник відділу з наукової діяльності та аспірантури; **Ясінський Андрій** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математичного моделювання, проректор з інформаційного забезпечення та інноваційних технологій навчання (Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне, Україна).

Міжнародні тенденції та перспективи розвитку в освіті та науці в умовах глобалізації: збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції присвячений 100-річчю від дня народження академіка Степана Дем'янчука (м. Рівне, 13 листопада 2025 року). Рівне, 2025. Ч II. 312 с.

ISBN

УДК 37.014.5:001.895

© Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука», 2025

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ	9
Антончук Олександр <i>ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ КУРСУ «ВСТУП ДО СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ»</i>	9
Бабійчук Тамара <i>ГНАТ ХОТКЕВИЧ У ДОЛІ УКРАЇНИ (МІНІПОРТРЕТ МИТЦЯ-СОБОРНИКА)</i>	12
Гриценко Світлана <i>«ЦИФРОВІЗАЦІЯ» СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ: ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ</i>	16
Грицун Руслана <i>СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ ОЛЬГИ РОМАНСЬКОЇ «ШЛЯХ ДО “ОСКАРА”»</i>	21
Груба Таміла <i>КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО НАУКОВЦЯ: ЗМІСТ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ</i>	27
Давидова Вікторія <i>СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ПОЗАКЛАСНОМУ ЧИТАННІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКОЛОНІАЛЬНОЇ ОСВІТИ</i>	32
Кочмар Діана, Михасюк Денис <i>ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ПОДКАСТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ</i>	36
Маслова Юлія <i>МЕМ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОНСТРУЮВАННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРАГМАТИЧНИЙ І МНЕМОНІЙНИЙ ВИМІРИ</i>	39
Мединська Наталія <i>СЕМАНТИЧНІ РІЗНОВИДИ ПРИСЛІВНИКОВИХ ПРЕДИКАТІВ СТАНУ</i>	43
Мельничук Оксана, Прит Тарас <i>ІНТЕГРАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ</i>	47
Мельничук Оксана, Сульдін Артур <i>ФІЛОЛОГІЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	50
Myroniuk Valentyna <i>THE GENESIS OF GENRE MODIFICATIONS OF ROLE POETRY IN UKRAINIAN AND WORLD LITERARY PROCESSES</i>	53
Овдійчук Лілія, Доцовський Олег <i>ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ АНТУАНА ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ</i>	56
Паніна Лариса <i>УКРАЇНСЬКА МОВА В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	59
Похилюк Олена <i>МОВНА КАРТИНА СВІТУ Й МЕТАФОРИЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ В ПОЕТИЧНОМУ МОВЛЕННІ</i>	62
	3

Поченюк Яніна, Барук Надія РОЛЬ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИХ ЗНАНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	68
Смерчко Антон, Колесова Юлія СИМВОЛІКА ДЕЯКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НУМЕРАТИВНИМ КОМПОНЕНТОМ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ	71
Совтис Наталія, Гаврилюк Наталія, Адах Наталія АХРОМАТИЧНІ КОЛІРНІ НОМІНАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ПОЕТИЧНІЙ ЛІРИЦІ ПРО ВІЙНУ	74
Шульжук Наталія КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА В НАУКОВОМУ ЛІЦЕЇ	78
ЖУРНАЛІСТИКА І РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ	85
Галич Валентина КОНЦЕПЦІЯ ТОТАЛІТАРНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ МИКОЛИ ТИМОШИКА У ВИКЛИКАХ НОВІТНЬОЇ ДОБИ	85
Горчикова Анастасія, Зубарець Антоніна ЕКОНОМІЧНА ТЕМАТИКА ВІТЧИЗНЯНИХ МЕДІА	92
Горчикова Анастасія, Смусь Андрій NICHES FOR PROMOTION ON INSTAGRAM	95
Мазаний Віктор ДОТРИМАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ СТАНДАРТІВ І ЖАНРОВИХ ВИМОГ У НАПИСАННІ НОВИН НА ТЕМУ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ АЕС	97
СУЧАСНІ ГЕОГРАФІЧНІ Й ТУРИСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	106
Калько Андрій, Коротун Сергій, Словінська Марія ДО РИЗИКІВ У ТУРИЗМІ І СФЕРАХ ГОСТИННОСТІ ТА РЕКРЕАЦІЇ США	106
Миронець Ніна, Муравчик Роман СУЧАСНІ ТУРИСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	110
Осіпчук Ірина РЕТРОСПЕКТИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСЕЛЕНСЬКОЇ МЕРЕЖІ КОРЕЦЬКОЇ ВОЛОСТІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	113
Почтар Олександр, Яковчук Олександр АКТУАЛІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВО-ГЕОГРАФІЧНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	116
Пузовик Анастасія, Яковчук Олександр РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	119
Середюк Руслана, Яроменко Оксана ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В РЕГІОНІ (НА ПРИКЛАДІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	123

Трофимчук Олександр, Яковчук Олександр МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ ТЕМАТИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ ТУРИЗМУ У ЗВО УКРАЇНИ	127
Яроменко Оксана, Бабак Микола КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	131
Яроменко Оксана, Островський Олександр АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	135
ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ Й ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	139
Бондаренко Інга КОРИГУВАННЯ СФЕРИ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ Й ЗДОРОВ'Я КУРСАНТІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ МЕНЕДЖМЕНТ В ГАЛУЗІ МОРСЬКОГО І РІЧКОВОГО ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	139
Борисова Юлія, Кравчук Ярослав ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІЗНИХ ВИДІВ ВОДНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ	142
Боровець Оксана, Сірман Олена ФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ УВАГИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	145
Васюха Людмила ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ	148
Дем'янчук Тетяна, Заружко Катерина ТЕСТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ	152
Єрмолова Валентина, Радченко Лідія, Кроль Ірина НАГОРОДИ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО КОМІТЕТУ: ІСТОРІЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ	154
Завацька Лідія, Тхорева Інна ШЛЯХИ ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	158
Кінаш Максим, Сотник Олег, Сотник Жанна ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «СПОРТИВНІ ІГРИ» ДЛЯ БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»	163
Коваль Вадим, Кіричук Юлія СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «АДАПТИВНИЙ ФІТНЕС» НА ФАКУЛЬТЕТІ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»	167
Котяй Леонід ПРОГРАМУВАННЯ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ВОДІВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ	171

Лазарев Андрій, Завацька Лідія, Гнітецька Тетяна ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У БАЧЕННІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	173
Левенець Олег ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА – ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ШКОЛІ	176
Леськів-Бондарчук Ганна, Лукашук Іван, Єрусалимець Катерина ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА РУХОВУ АКТИВНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	180
Ліпський Віталій МІНІ-ГАНДБОЛ - ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ, ЇХ ЗАГАЛЬНИХ ФІЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ	182
Мельник Руслан, Калитка Світлана СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ ОЗДОРОВЧОЮ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ ЗРІЛОГО ВІКУ	185
Омелянюк Юрій, Гарієвський Юрій СПОРТИВНІ ІГРИ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	191
Петрук Ігор ЗНАЧЕННЯ АДАПТИВНИХ ІГОР ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	194
Поташнюк Ірина РАЦІОНАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ	197
Романова Вікторія, Климова Тетяна ДЗЮДО У ШКІЛЬНІЙ ПРОГРАМІ ЯПОНІЇ	199
Сірман Олена, Боровець Оксана КЛАСИЧНИЙ МАСАЖ ПРИНЦИПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ	203
Сокол Василь ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ СПИННОМОЗКОВИХ ТРАВМАХ	205
Степанюк Юрій ВЕДИЧНІ ЗНАННЯ ПРО ЗДОРОВ'Я: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ	209
Стецик Юрій, Ковальчук Петро, Сотник Жанна НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ	214
Тхорева Інна ОПТИМІЗАЦІЯ БІОМЕХАНІКИ РУХІВ ЯК ЗАСІБ ЗНИЖЕННЯ ТРАВМАТИЗМУ В БАДМІНТОНІ	218
Хіночик Юрій, Козлов Руслан, Кулик Юлія СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ МАСАЖУ У ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ	221
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ	225
Jerzy Babiak THE DEMOGRAPHIC CRISIS AND THE FUTURE OF OCCUPATIONS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE	225
Artur Kisiolek A LOOK AT WORK MOTIVATION IN A GENERATIONAL CONTEXT	227

Krzysztof Urbaniak THE SCOPE OF CONSTITUTIONAL REGULATIONS ON CENTRAL BANKS IN EU MEMBER STATES – A COMPARATIVE ANALYSIS	230
Arkadiusz Ptak CONTEMPORARY PROBLEMS OF LOCAL GOVERNMENT IN POLAND	232
Артюшок Вікторія, Галютін Євгеній ВІТЧИЗНЯНИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	235
Багаліка Тарас ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	239
Близнюк Сергій ЦИФРОВІ МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА МАШИННОГО НАВЧАННЯ	241
Бурма Василь, Артюшок Костянтин ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ	245
Гребень Едуард ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	249
Далюк Наталія, Величко Олег ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ АГЕНТІВ ЗМІН ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	253
Демидюк Сергій, Мушнях Олександр ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ	257
Коваль Лариса, Панчук Олександр РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	261
Коробович Людмила КРИТЕРІЇ ТА ЧИННИКИ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	267
Ладані Ангеліна, Артюшок Костянтин НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	271
Мазур Олександр, Гончаров Юрій ТРАНСФЕРТ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК СКЛADOVA ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	275
Мікуліч Валерій УЧАСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПРОЄКТАХ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ	279
Мушнях Олександр, Демидюк Сергій ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЛІСООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	282
Онофрійчук Олег, Веремчук Іван ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМИ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАЧАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	285

Рейнська Вікторія <i>ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД – ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ</i>	290
Романов Артур, Матвійчук Дмитро, Коник Владислав <i>СУЧАСНИЙ НАПРЯМ ЗДІЙСНЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА</i>	294
Трофімчук Михайло, Сад Інна <i>ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ВЕБ-АНАЛІТИКИ В ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ</i>	298
Хорішко Андрій <i>СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ОБСЛУГОВУЮЧА КООПЕРАЦІЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ УКРАЇНИ</i>	301
Шимко Ольга, Веретін Людмила <i>РИНОК ГЕНЕТИЧНО МОДИФІКОВАНОЇ СИРОВИНИ І ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ: СТАН, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ</i>	304
Штрімайтіс Оксана, Дейнека Аліна <i>МЕНЕДЖМЕНТ КОМУНІКАЦІЙ: ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</i>	308

МОВНА КАРТИНА СВІТУ Й МЕТАФОРИЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ В ПОЕТИЧНОМУ МОВЛЕННІ

Похилюк Олена

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри української філології
Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
м. Вінниця, Україна*

Мова слугує не лише засобом комунікації, але й сховищем і водночас конструктором людського мислення та культурного досвіду. Мовна картина світу – поняття, що бере початок у лінгвістичній релятивності та розвивається в межах когнітивної та культурної лінгвістики – акцентує увагу на тому, як мова втілює та формує уявлення про реальність. У поетичному дискурсі мова виходить за межі суто комунікативної функції, стаючи інструментом творчого пізнання, що переосмислює сприйняття себе, суспільства й космосу. У цьому контексті метафора є ключовим механізмом, за допомогою якого поети структурують досвід, викликають емоції та поєднують абстрактне з конкретним.

XXI ст. ознаменувалося суттєвими трансформаціями в поетичних практиках, що відбулися під впливом стрімкого технологічного розвитку, змін соціополітичного контексту та еволюції культурних парадигм. Ці зміни спричинили появу нових форм поетичного висловлення, де метафорична концептуалізація набуває особливого значення для вираження фрагментованої, гібридної та багатовимірної реальності. Ми маємо задум розглянути, як метафора функціонує в сучасному поетичному дискурсі як засіб побудови унікальних мовних картин світу, що розкривають епістемологічні, емоційні та ідеологічні виміри метафори в сучасному поетичному мовленні.

Поняття мовної картини світу відображає ідею, що мова не лише описує, а й активно конструює реальність. Як зазначає Т. Ковалевські, «мовна картина світу кодується через метафоричні та лексичні структури, які відображають культурно вкорінені когнітивні схеми» [3, с. 11]. Мовна картина світу охоплює культурно обумовлені концептуалізації, які проявляються в мовних одиницях, зокрема в метафорах, ідіомах та лексичних категоріях. Ці мовні вирази формують сприйняття та класифікують досвід у способах, що є водночас культурно специфічними та когнітивно значущими.

У поетичному дискурсі мовна картина світу відіграє ще динамічнішу роль. Поети часто переосмислюють усталені світоглядні рамки за допомогою нових метафоричних проєкцій. Це творче переосмислення

дозволяє поезії відображати колективні концептуальні моделі й водночас критикувати ці моделі, пропонуючи альтернативні способи переживання світу [3, с. 12].

Теорія концептуальної метафори, уперше сформульована Дж. Лейкоффом і М. Джонсоном [4], стверджує, що метафора є фундаментальним механізмом мислення, який дозволяє розуміти абстрактні поняття через конкретні. Новітні розробки теорії концептуальної метафори підкреслюють її міждисциплінарне застосування, зокрема в поетичному дискурсі. К. Лін розширює цю перспективу, зазначаючи, що «метафора функціонує не лише на лінгвістичному рівні, а й на перетині втіленості, когніції та культурного моделювання» [5, с. 107].

К. Дзін [2] зазначає, що хоча теорія концептуальної метафори залишається впливовою, особливо в аналізі метафоричних схем на кшталт «Кохання – це подорож» або «Час – це гроші», вона має бути доповнена соціокультурною варіативністю, щоб повною мірою пояснити використання метафори в глобалізованих поетичних формах. Дослідник підкреслює, що «сучасна теорія метафори має вийти за межі структурних відповідностей, аби враховувати соціокогнітивну варіативність у створенні й тлумаченні метафор» [2, с. 125].

У поезії метафори часто є місцем складної когнітивної взаємодії. С. Рассе та ін. за допомогою психолінгвістичних експериментів з'ясували, що поетичні метафори активізують обидві півкулі мозку інтенсивніше, ніж звичайні метафори, що веде до глибшого емоційного й концептуального залучення. Вони зазначають: «поетичні метафори стимулюють дивергентне мислення та полегшують доступ до віддалених асоціацій у ментальних мережах» [7].

Такі метафори сприяють не лише естетичному переживанню, а й перебудові концептуальних систем читачів. Це підтверджує уявлення про поетичну метафору як когнітивний режим – такий, що поєднує емоційне та раціональне для створення значення.

Когнітивна поетика поєднує напрацювання когнітивної науки, теорії концептуальної метафори та літературного аналізу. Як зазначає Е. Семіно, «когнітивна поетика розглядає літературну інтерпретацію як когнітивно зумовлений процес, що включає метафору, схеми та ментальну симуляцію» [8, с. 21]. Зосереджуючи увагу на втіленості та контекстуальній залежності, когнітивна поетика пропонує надійну методологічну основу для розуміння того, як метафора формує й посередницьким чином передає мовну картину світу в літературних текстах.

Глобалізований і гібридизований характер поетичного дискурсу ХХІ ст. додатково ускладнює ці відносини. Ж. Мармоль Кералто зазначає,

що «когнітивне змішування в поетичній метафорі дозволяє інтегрувати транснаціональний досвід і реструктуровані ідентичності, особливо в мігрантській та діаспорній поетиці» [6, с. 46]. Ці процеси демонструють, як метафора посередницьким чином пов'язує локальні культурні знання з глобальними символічними репертуарами.

Теорія концептуального змішування, запропонована Г. Фоконьє і М. Тернером, розширює аналіз метафори від статичних відповідностей до динамічної інтеграції кількох концептуальних просторів [1]. У новітніх дослідженнях підкреслюється роль змішування в поетичній творчості. Наприклад, Ж. Мармоль Кералто стверджує, що «поетичні метафори часто ґрунтуються на складних змішаних образах, де одночасно стискаються й розгортаються ідентичність, емоції та пам'ять» [6, с. 50].

Цю тезу підтримують і дані журналу «Frontiers in Psychology» [7], що показують: такі змішані метафори в поезії можуть створювати концептуальну новизну, яка є водночас емоційно потужною та семантично насиченою. Ці висновки підтверджують центральну роль теорії концептуального змішування в розумінні метафоричних інновацій у поетичному дискурсі.

Дослідження свідчать, що метафоричний дискурс на рівні абзаців чи строф часто є більш абстрактним і емоційно насиченим, ніж буквальний, особливо коли використовується природна образність. Поети часто вдаються до образів погоди чи екології, щоби передати внутрішні емоційні стани, моральні суперечності та колективні тривоги. Наприклад, Сергій Жадан у вірші «Пташина історія» використовує образ вітру як посередника між внутрішнім і зовнішнім: *«вітер зривався, немов хтось стискав твоє серце зсередини»* (Жадан, с. 45). Тут природне явище кодує емоційне напруження, втрату рівноваги, вказуючи на глибокий зв'язок між внутрішнім досвідом та зовнішнім середовищем. Таке використання метафори природи дозволяє читачеві орієнтуватися в почуттях через універсальні схеми досвіду.

Сучасні українські поети дедалі частіше зображають технології як живу або навіть одухотворену присутність. У поезії Олени Гусейнової з'являється образ технологічного прориву як вторгнення в особистий простір: у вірші *«зв'язок перервався – і я знову людина»* (Гусейнова, с. 54) вона протиставляє цифрову взаємодію автентичному відчуттю себе, демонструючи повернення до тілесності через тишу цифрового розриву. Ірина Шувалова в поетичному циклі *«камінсьадліс»* метафоризує інтернет як простір метафізичного блукання: *«мої сні зберігаються в кеші / мої молитви – у вхідних»* (Шувалова, с. 112). У цих образах інтернет і цифрові технології персоніфікуються, стають частиною інтимної топографії, де відбувається злиття тіла, віри й машини. Такі метафори відображають ширшу тенденцію в українській поезії – уявлення цифрового простору як

анімістичного, а іноді навіть священного середовища, що одночасно створює й руйнує зв'язки між «я» та світом.

Метафори, пов'язані з часом, залишаються домінантними, і сучасні українські поети дедалі частіше переосмислюють його через метафори, закладені в когнітивні бленди. У збірці «Тінь слів» (Савка) на с. 27 поетеса пише: *«час витікає з-під пальців, як дотик, що більше не повториться»* (Савка, с. 27) – час постає як рідина, як утікаюча можливість близькості. Це метафора втрати тактильного зв'язку, який стає символом неможливого повернення.

Наталка Білоцерківець у вірші зі збірки «Готель Централь» вживає образ: *«час – мій хижак, / він вигризає сни з облич»* (Білоцерківець, 2004, с. 54). Тут час персоніфікований як агресивна, руйнівна сила, що безповоротно змінює пам'ять і особистість.

Ірина Шувалова в збірці *«каміньсадліс»* (Шувалова, 2020) також розгортає час як простір постпам'яті: *«ми вирощуємо дні, як повільні рослини»* (Шувалова, 2020, с. 17) – метафора репрезентує темпоральність як частину тілесного, циклічного й доглядального досвіду.

Ці метафори поєднують емоційні, фізичні й екзистенційні схеми, виражаючи прагнення осмислити крихкість життя, скороминущість та невідворотність часу за допомогою потужних мовних образів.

Сучасна українська поезія дедалі частіше досліджує тілесність і гендер через складні метафоричні бленди. У збірці «Жінки, що бігають уночі» читаємо: *«мої груди – це дві мапи, / одна веде до дому, / інша – в безвість»* (Калинець, с. 39). Поетеса осмислює жіноче тіло як ландшафт, що одночасно є точкою тяжіння й зникнення. Ця метафора поєднує просторове, емоційне й тілесне, демонструючи роль гендерної суб'єктивності як топографії досвіду.

У вірші Мар'яни Савки зі збірки «Тінь слів» з'являється інша втілена метафора: *«моє тіло – це пергамент / для твого мовчання»* (Савка, с. 24) – метафора перетворює тіло на текстовий носій, акцентуючи вразливість, гендерно забарвлену тишу та інтимну взаємодію. Такі образи структурують ідентичність як тіло-поверхню, на якій лишаються відбитки мовчання, досвіду й стосунків.

Ці приклади демонструють, як у сучасній українській поезії тіло осмислюється як водночас місце пам'яті, мапа й текст, що перебуває в постійному переписуванні під впливом особистісного, соціального та гендерного досвіду.

Ірина Шувалова в поетичному циклі *«каміньсадліс»* зображує гендерну тілесність через метафоричне злиття з містом: *«місто росте з моїх ребер, як химерний двір»* (Шувалова, с. 22). Тут архітектурна метафора

поєднана з тілом – ребра стають підґрунтям для зовнішнього простору. Такі образи вказують на те, як соціальний ландшафт проникає в тіло, трансформуючи його у фрагмент урбаністичного досвіду.

Такі метафори – поєднання особистого, архітектурного й соматичного – створюють мовний простір, у якому особистісна ідентичність формується й актуалізується в точці перетину між тілом, мовою та соціальною реальністю.

Інтерпретативний аналіз свідчить, що метафори, вкорінені в природі, часовості та людському тілі, часто викликають підвищену емоційну глибину та абстрактність порівняно з буквальними висловами, забезпечуючи більш резонансний і багатошаровий спосіб комунікації. Цей підвищений емоційний вимір дозволяє поетам передавати складні досвіди, які виходять за межі простого опису. Водночас метафори, пов'язані з технологіями, мають особливу культурну актуальність, відображаючи сучасні тривоги, цифрову залученість і змінні межі між людською ідентичністю та технологічним середовищем. Ці образи віддзеркалюють повсюдність цифрового життя та його відбиток на мові, самосприйнятті й соціальній взаємодії.

Крім того, когнітивні зусилля, необхідні для обробки складних метафор – особливо тих, що інтегрують кілька концептуальних доменів – підкреслюють інтелектуальне навантаження та естетичну чутливість, якої вимагається від читача. Такі метафоричні конструкції залучають глибші інтерпретативні здібності, підтверджуючи результати досліджень, які доводять, що поетичні метафори активують вищий рівень концептуального й емоційного залучення, ніж буквальні вирази.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fauconnier G., Turner M. The way we think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities. New York, 2002. 459 p.
2. Jin X. Metaphor and multimodality: Rethinking conceptual mappings in global discourse. Springer, 2024. 312 p.
3. Kowalewski T. Language, metaphor, and the worldview: A cognitive-cultural perspective. *Journal of Cognitive Semiotics*. 2022. Vol. 8, no. 2. P. 10–25.
4. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*. Chicago : University of Chicago Press, 1980. 242 p.
5. Lin Q. Revisiting Lakoff and Johnson in the age of embodied AI. *Metaphor and Symbol*. 2024. Vol. 39, no. 1. P. 105–120.
6. Mármol Queralto J. Blending identities: Conceptual integration in migrant poetics. *Cognitive Poetics Review*. 2024. Vol. 5, no. 1. P. 45–58.
7. Rasse S., et al. Neurocognitive correlates of poetic metaphor processing. *Frontiers in Psychology*. 2020. Vol. 11. Article 890. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00890>.
8. Semino E. *Cognitive linguistics and literary discourse: A reader's guide*. Oxford : Oxford University Press, 2021. 276 p.

Міжнародна науково-практична конференція
“Міжнародні тенденції та перспективи розвитку
в освіті та науці в умовах глобалізації”
до 100-річчя академіка Степана Дем'янчука
(м. Рівне, 13 листопада 2025 року)

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Гусейнова О. Супергерої : поезії. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 192 с.
2. Жадан С. Пташина історія. *Тамплієри: вірші*. Харків: Віват, 2016. 120 с.
3. Калинець Н. Жінки, що бігають уночі. Львів : Астролябія, 2021. 64 с.
4. Савка М. Тінь слів : поезії. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 80 с.
5. Шувалова І. каміньсадліс : вірші. Львів : Видавництво Старого Лева, 2020. 288 с.